

но пострадали отъ аварскитѣ опустошения и грабежи, изгонилъ поставената въ земята му аварска войска, обединилъ за пръвъ пжтъ всички български орди, които живѣли въ южнорускитѣ степи (въ 632 — 635 г.), и образувалъ едно можще царство, наречено „Велика България“. Но българитѣ, като хунско племе, признавали за свой най-старъ царъ Авитъ-Охолъ (Атила), а слѣдъ него и най-малкия му синъ Ирникъ (Ернакъ); тѣ признавали за свои по-стари царе сжщо и славянизиранитѣ българи, войводи на антитѣ: Гостунъ и Безмеръ, които поставяли непосредствено прѣдъ Курта. Куртъ останалъ до края на живота си вѣренъ приятель на Ираклия, отъ когото получилъ дарове и титлата „Паѣриций“, но скоро частъ отъ българитѣ били принудени да си извоюватъ насила мѣсто въ прѣдѣлитѣ на византийската империя, за да си основатъ въ нея своя държава.

Курта наслѣдилъ (въ 667 г.) най-голѣмиятъ му синъ Батбай канъ. Три години слѣдъ неговото въцаряване на българитѣ нападнали откъмъ Азия хозаритѣ. Тогава нѣкои отъ ордитѣ започнали да бѣгатъ подъ началството на по-младитѣ синове на Курта къмъ вжтрѣшността на Европа, за да запазятъ самостоятелността си. Обаче Батбай канъ останалъ съ голѣма частъ отъ българитѣ на мѣстото си, подчинилъ се на хозаритѣ и, когато тѣ се настанили край Азовското море, неговитѣ поданници се изселили бавно на сѣверъ и основали между Волга и притока ѝ Кама силно царство съ столица „Болгаръ“, което броело къмъ половината на XI вѣкъ 50,000 шатри. Това царство приело въ 922 г. мохамеданството, а прѣзъ XIII вѣкъ, послѣ страшни борби съ татаритѣ, загинало, слѣдъ което тамкашнитѣ българи се прѣтопили постепенно между рускитѣ славяни.

Забѣгналитѣ отъ хозаритѣ българи се прѣснали: едни изчезнали безслѣдно, други достигнали до Панония и се прилѣпили къмъ аваритѣ, а третиятъ синъ на Курта, Исперихъ, дошълъ съ около 20000 конника до устието на Дунава, завзелъ делтата му, укрѣпилъ се въ най-южния ѝ островъ (св. Георгиевския) и от-